

Toekomstgericht onderwijs

De samenleving verandert. Het onderwijs en de schoolorganisaties moeten meeveranderen om kinderen voor te bereiden op de maatschappelijke uitdagingen en de banen van morgen. Over deze toekomstbestendigheid binnen het onderwijs is veel te doen. Dat het anders moet, daarover bestaat veel overeenstemming. Kinderen die nu starten met hun schoolcarrière zullen immers in een compleet andere wereld terechtkomen wanneer zij het onderwijs verlaten. Het antwoord op de vraag wát er dan precies moet veranderen, verschilt echter per onderwijsinstelling. Om deze toekomstbestendigheid vorm te geven en in te richten, wordt er veelal gesproken over toekomstgericht onderwijs en toekomstgericht lesgeven. Maar wat is dit precies? Wat houdt toekomstgericht onderwijs in? En misschien nog wel de meest voorkomende (en belangrijke) vraag: wat kan/moet ik hier nu al mee als onderwijsprofessional?

Door **Willem Jan Oosterveen** manager Dyade Academy

Er zijn verschillende bewegingen binnen de onderwijssector die proberen in te spelen op dit toekomstgerichte onderwijs. Een van de meest genoemde voorbeelden hiervan is het nieuwe onderwijsconcept van Agora in Roermond. Agora is een onderwijsconcept voor alle leerlingen van vmbo tot en met gymnasium. Deze nieuwe leerweg is onderdeel van Niekée, een vernieuwingschool die valt onder SOML (Stichting Onderwijs Midden-Limburg). Leerlingen op Niekée, wat alleen bedoeld is voor vmbo, werken nog in klassen met een combinatie van lessen en projecten. Agora gaat duidelijk een stap verder en heeft het 'gepersonaliseerd leren' helemaal in- en doorgevoerd. Elke leerling zijn eigen leerroute, diploma-garantie op instroomniveau en state of the art technologie. Geen schoolvakken, geen curriculum, geen huiswerk, geen zittenblijven, geen schoolboeken en geen leraar voor de klas. Het woord school wordt niet meer gebruikt en is vervangen door Agora. Dat is Grieks voor 'plein' of 'marktplaats': het hart van de stad en in de oudheid de plaats waar

het sociale leven zich afspeelde. De plek om kennis en wijsheid te delen en op te halen. De wereld is nu het plein en het begin van 'een leven lang leren'. Leraren begeleiden

de leerlingen bij hun eigen en persoonlijke leerroute en worden coaches (Agoriaanse meesters) genoemd.

soml | Stichting Onderwijs Midden-Limburg

Sjef Drummen studeerde vrije schilderkunst aan de kunstacademie van Maastricht en haalde daarnaast een 1e en 2e graads onderwijsbevoegdheid voor beeldende vakken. Momenteel is hij directielid/onderwijskunstenaar van Niekée Roermond van Stichting Onderwijs Midden-Limburg. In 2014 won hij de Ververs Innovatieprijs 2021 voor innovatieve onderwijspraktijk. In oktober 2018 hield hij zijn TedX-talk. Sjef geeft op dit moment, als co-founder van Niekée en co-founder leerconcept van Agora, gemiddeld drie lezingen per week. Afgelopen jaar bezochten meer dan 50 scholen/schoolteams uit het PO, VO, mbo, hbo en universiteiten Niekée/Agora in Roermond.

Sjef Drummen, medeoprichter en schoolleider van Niekée/Agora in Roermond, gaat aan het eind van dit (kalender)jaar met pensioen en hij wil op zijn manier graag een blijvende impact achterlaten op wat, volgens hem, het meest belangrijke is in de ontwikkeling van een kind: het onderwijs. Het onderwijsconcept van Agora werkt door niet alleen anders te denken, maar vooral ook door te doen! Agora is hét voorbeeld waarin in de praktijk alles anders is. Agora wordt om deze reden vaak als revolutionair gezien, maar vanuit de driedeling (1) gezond verstand, (2) collectieve intuïtie van docenten en (3) wetenschappelijke inzichten, is er volgens Sjef geen andere optie dan het bestaande onderwijsmodel volledig te verlaten. Agora is dus niet zozeer een onderwijsvernieuwing, maar veel meer een manier van alternatief onderwijs waar leerlingen volledig zelfverantwoordelijk zijn voor hun eigen ontwikkeling: de leerling bepaalt zelf het reisdoel, de coach wijst hierin de weg.

“De leerling bepaalt zelf het reisdoel, de coach wijst hierin de weg.”

– Sjef Drummen

Volgens Sjef is de houdbaarheid van het huidige onderwijsmodel inmiddels toch echt wel verstreken. Bij Agora zitten leerlingen van alle niveaus en verschillende leeftijden bij elkaar. Daarmee is het in feite een brede en verlengde (brug)klas: er zijn geen schoolvakken, geen toetsen, geen roosters, geen klassen, geen lesboeken en geen methodes. Klassikale instructie is geschrapt en leerlingen hebben geen traditioneel huiswerk. Op Agora gaan leerlingen zelf de wereld ontdekken en kennis opdoen. Iedere leerling maakt vanuit zijn eigen wensen,

vragen en interesses een persoonlijke leerroute. Dat verhoogt de motivatie en prikkelt de natuurlijke nieuwsgierigheid van leerlingen. Het onderwijs van Agora is niet individueel, maar wel wordt elke leerling ongelijk behandeld. Het idee hierachter is dat voor gelijke kansen, ongelijk onderwijs nodig is. Omdat elk kind anders leert, wordt er voor elke leerling maatwerk met een eigen leerroute geleverd, die past bij de ontwikkeling van het biografisch perspectief van het kind.

“De houdbaarheid van het huidige onderwijsmodel is inmiddels toch wel echt voorbij.”

– Sjef Drummen

Een van de uitgangspunten van Agora is dat Leren het best in vrijheid plaatsvindt. Sjef Drummen zegt hierover het volgende: *“Autonoom leren moet betekenisvol zijn voor een kind, anders heeft het geen zin. Traditionele scholen bepalen wat kinderen moeten leren, dat demotiveert. Wat ze leren is irrelevant, relevant is dat ze enthousiast leren. Dat motiveert.”*

Agora is de vrijheid om te leren wat je wilt, maar geen vrijblijvendheid om te doen wat je wilt. Hiermee is elke dag op Agora anders. Toch is er ook structuur met een aantal vaste terugkerende elementen. De dag begint met ‘community’, een gezamenlijk moment voor ontmoeting rond een actualiteit of andere zaken. Daarna besteden alle leerlingen verplicht een deel van hun tijd aan beweging, rust (lezen) en reflectie. Na de middag-pauze is er altijd een half uur ‘silence’. Leerlingen mogen dan zelf weten wat ze doen: lezen, mediteren of bijvoorbeeld slapen. Digitale (leer)middelen zijn dan verboden.

“Agora is de vrijheid om te leren wat je wilt, maar geen vrijblijvendheid om te doen wat je wilt.”

– Sjef Drummen

Een belangrijk gegeven is dat elk onderzoek (ook wel challenge genoemd) dat een leerling binnen Agora doet, een vorm van maatwerk is. Soms individueel, soms samen met andere leerlingen. De onderzoeken of challenges die leerlingen doen, raken vaak veel verschillende terreinen. Maatwerk is het uitgangspunt, dus elke leerling werkt op zijn eigen niveau met een digitaal programma. Dit digitale programma houdt automatisch de voortgang van de leerling bij. Als afsluiting van de dag schrijft elke leerling op wat hij of zij gedaan heeft, wat goed ging, wat niet goed ging en wat de planning voor morgen is. Minimaal een keer per week is er een persoonlijk gesprek tussen leerling en coach waarbij de voortgang wordt besproken en de planning eventueel wordt aangepast.

Door middel van het onderwijsconcept van Agora worden de leerlingen opgeleid tot kritische burgers. Dat willen ze zelf ook: er is geen kind dat niet goed wil worden. In de

onderbouw wordt hun zelfdiscipline ontwikkeld, geleerd om eisen aan zichzelf te stellen, te reflecteren - dat is de kern van leren - en hun talenten te ontwikkelen. Zo krijgen ze zelfvertrouwen en zelfinzicht, waardoor ze in de bovenbouw motivatie krijgen om te leren. De leerling bepaalt de hoogte van de lat en Agora garandeert een minimum: het basisschooladvies en de Cito-score geeft het beginniveau aan waar het kind nooit onder komt. Agora begon vier jaar geleden met 34 leerlingen en telt inmiddels zo'n 300 leerlingen verdeeld over 2 communities. Vanwege het overzicht is 150 leerlingen het maximum voor een Agora-groep.

“Leraren zijn hun gewicht in goud waard!”

– Sjef Drummen

Sjef heeft tot slot nog een boodschap voor alle leraren (in opleiding) in Nederland: *“Julie zijn je gewicht in goud waard, dat vind ik echt!”* Daarnaast wil hij de leraren van de toekomst graag nog één tip meegeven: *“Doe alleen iets als het goed is voor het kind en als het voortkomt uit onvoorwaardelijke liefde voor het kind.”* |||

Geïnteresseerd en geïnspireerd geraakt door de filosofie van Sjef Drummen en het onderwijsconcept van Agora? Op 29 mei 2019 zal Sjef als keynote speaker van hét professionaliseringsevent ‘Leraren maken het verschil! – Toekomstgericht lesgeven’ zijn visie op de toekomst van het onderwijs delen. Voor meer informatie, ga naar lerarenmakenhetverschil.nl/toekomstgerichtlesgeven/ of neem contact met ons op via academy@dyade.nl of via 030 – 30 35 099.

lerarenmakenhetverschil.nl/toekomstgerichtlesgeven

